

LITTERATEN PEDER LUDVIG MØLLER OG HANS SLÆGT

VED

C. KLITGAARD

Aalborg kan ikke berømmes for at være Fødestedet for mange Personer paa det skønlitterære Omraade; den eneste mere bekendte Digter, som jeg i Øjeblikket erindrer, er den mærkelige – i visse Kredse nærmest berygtede – Litterat og æstetiske Kritiker PEDER LUDVIG MØLLER (1814–65), og han er jo i vore Dage næsten glemt af Offentligheden.

Det er ikke Hensigten her at give nogen Biografi af ham, idet en saadan kan efterses i biografiske Leksika; men det kan vel have sin Interesse at se lidt paa hans Familieforhold og det Milieu, fra hvilket han udgik, og i Sammenhæng hermed maa da ogsaa gives et Rids af hans Levned og hans Virke.

— — —

ERICH MØLLER, f. paa Trudsholm i Kastbjerg Sogn ved Mariager-Havndal og døbt 19. Sept. 1780, var Søn af Gaardens daværende Godsforvalter og Forpagter, senere Ejer af Vivebrogaard i Vive Sogn ved Hadsund PEDER MØLLER, f. o. 1739, d. Aalborg 1819, 80 Aar gl., og BIRGITTE MARIE MELDAHL, d. 4. April 1835. Faddere ved denne Daab var Peder Møllers Svigerfader, Provst Mikkell Tollesen Meldahl i Øster Tørslev¹, Pastor Peder Wagaard i Skelum, der var Møllers Svoger og gift med Hylleborg Meldahl, Godsejer Peder Nielsen Hvas til Ballegaard i Falslev Sogn ved Mariager, Kammerherreinde, Baronesse Hedevig Margrete Holck, f. v. Raben, til Trudsholm og Datter, Komtesse Juliane Holck, saa det var „Godtfolk“, Familien Møller omgikkes.

11. Marts 1807 tog Erich Møller Borgerskab i Aalborg som Køb-

¹ Søn af den norskfødte Brændevinsbrænder Tolluf Gundersen Meldahl i Viborg og Hilleborg Jensdatter Riis.

mand; men 1813 boede han i Blokhus, hvor Krigen med England 1807-14 havde standset Skudehandelen paa Norge, og hvor han havde købt eller forpagtet¹ den gamle Skudehandlergaard Matr. Nr. 67, i hvis lange Vaaningshus fra 1770erne Herredskontoret havde Lokaler i østre Ende fra 1844-91.

Denne Gaard ejedes da af Mogens Steffensen Brix (1776-1831), der siges da at være kommet i økonomiske Vanskeligheder, og Møller har vel ment, at han fra Aalborg kunde faa Varer at handle med, som Skudehandlere ikke maatte føre, men nok han som Borger i Aalborg. Han blev vist boende i Blokhus til i 1816, da Brix atter overtog Gaarden og Forretningen her, og Møller købte saa Gaarden Mariendal i Nørre Tranders Sogn ved Aalborg, men købte i 1830erne Gaarden Guldbækskjær af ca. 8 Tdr. Hk. i Aasted Sogn ved Frederikshavn, hvor han døde 10. Marts 1840. 14. Juni 1813 blev han i Aalborg viet² til Jomfru GEORGINE SOFIE MAGDALENE KANNEWORFF, f. Aaby 20. Juli 1792, d. Aalborg Frue 22. April 1856, Datter af Sognepræst til Aaby-Biersted Ludvig Harboe Kannevorff (1766-1854) og Maren Laurentin (1760-1852). Erich Møller og Hustru havde efternævnte 6 Børn:

1. PEDER LUDVIG MØLLER, f. i Aalborg 18. April, dbt. Frue Kirke 1814, Litterat, *se senere*.
2. HENRIETTE RUDOLPHINE MØLLER, f. Blokhus (Hune Sogn) 22. Nov. 1815, d. N. Sundby 2. Nov. 1894, gift 20. Juli 1864 med Sognepræst til Sebber og Ajstrup ved Nibe FREDERIK CHRISTIAN MØRK, f. Kbh. 14. Marts 1811, d. N. Sundby 12. Juli 1883; ingen Børn.
3. MICHAEL MARENUS MØLLER, f. Mariendal i N. Tranders S. 5. Dec. 1819, d. Kbh. o. 1907, ugift. Var 1845 Forvalter paa Ny Vraa i Ajstrup Sogn, da han 27. Marts s. A. fik Skøde paa Gl. Vraa i samme Sogn for 90.000 Rdl., hvilken han for 100.000 Rdl. 1853 solgte til Prokurator Chr. Fred. Bang, og var derefter Ejer af Milbakken i samme Sogn (nu Abigaelsminde, udstykket), som han 1856 solgte for 70.000 Rdl., og han købte derefter 1858 Lundergaard med en Del Fæstegods, bl. a. 19 Huse paa Gaardens Grund, Vejrmøllen, Farshave og Afbyggergaarden Udholm, alt i Jetsmark Sogn, samt Gaarden i Holmen i Hune Sogn, for 160.000 Rdl. 1864 gik han fallit, men vedblev i et Par Aar at have Lunder-

¹ Der ses ikke tinglyst Adkomst for ham eller fra ham.

² Han kaldes da fra Blokhus.

gaard i Forpagtning af den nye Ejer samtidigt med, at han 1864-70 havde Udholm i Forpagtning af dennes nye Ejer, og her boede han fra 1867 til 1870, da han fraflyttede Eggen. I sin „Dagbog fra en Rejse paa Vestkysten af Vendsyssel og Thy“ fortæller M. Goldschmidt under 17. Juli 1865 om sit Møde med Møller, hvem han kendte fra Samvær i København, og om sit Besøg hos ham paa Lundergaard. 1894, da Møllers Søster døde, kaldes han forhenværende Landmand og opholdt sig da i Drakulla ved Nordlanda Station i Sverige; senere boede han i Kbh. 1905 brevslede jeg med ham, og han var da en gammel blind Mand, og en af hans tidligere Forvaltere sagde mig, at han var Materialist, saa han har antagelig haft Ophold hos sin yngste Broder Materialisten.

4. BIRGITTE MARIE MØLLER, f. Mariendal 26. Maj 1821, død før 1894, vist ugift.
5. FREDERIK CHRISTIAN MØLLER, f. Mariendal 14. April 1823, d. 27. Dec. 1855, Apoteker i Bolivia, antagelig ugift.
6. MARENUS LAURENTIN MØLLER, f. Mariendal 6. Juni 1831, d. Røvsings Klinik Kbh. 20. Juni 1906, ugift. I Følge Testamente af 6. Dec. 1901 arvedes han af Frk. Marie Madsen, Datter af Værts-husholderske Marie Madsen, Kongens Nytorv 20, Kbh. Møller var først Discipel paa Vajsenhusets Apotek i Kbh. og blev 1852 exam. pharm., hvorefter han kom paa Svaneapoteket i Kbh., men stiftede saa Materialhandelen „Møller & Meyer“, Gothersgade 8.

— — —

Erich Møllers ældste Søn PEDER LUDVIG MØLLER, der fødtes i Aalborg 18. April 1814, blev 1832 Student fra Aalborg Cathedral-skole, hvor den lærde Emanuel Tauber (1776-1847) da var en fortrinlig Rektor og havde stor Indflydelse paa Disciplene.

Efter at være kommet til Universitetet gik han først til medicinske Forelæsninger og derefter til teologiske, men studerede samtidigt Æstetik, der efterhaanden helt optog ham. 1834-37 var han Alumnus paa Regensen og 1838-39 paa Elers Kollegium; men samtidigt var han 1837 Medredaktør af „Nordisk Ugeskrift“ og skrev under Mærket „Pauvre Louis“ et stort biografisk Mindedigt over Sprogforskeren RASMUS RASK (død 1832) og leverede Bidrag til flere Blade og Tidsskrifter. 1840-41 var han Litteraturanmelder ved „Berlingske Tidende“ og Medarbejder ved Tidsskrifterne „Portefeullen“ og „Figarø“ og udgav selv 1840 et Bind „Lyriske Digte“ med Romancer,

Erotik og Satire m. m., og heri viste sig allerede „hans Kyniskhed, Bitterhed og Livslede“.¹

1841 fik han Universitetets Guldmedaille for en Afhandling om fransk Poesi, idet han særligt havde lagt sig efter Studiet af fransk Litteratur, som efterhaanden blev hans Hovedinteresse, og 1842 var han anonym Redaktør af „Nye Intelligensblade“, der fulgte med GEORG CARSTENSENS „Figaro“ og ligesom dette Tidsskrift udgaves af Carstensen. I Intelligensbladene fortsatte han sine i „Figaro“ fremkomne Angreb paa J. L. HEIBERG, der havde angrebet „Intelligensblade“, og som var Datidens enevældige Litteraturkritiker. H. C. ANDERSEN fortæller, at han engang hørte Fru THOMASINE GYLLEMBOURG, Heibergs Moder, sige: „Hvad er det dog for et slet Menneske, den Møller, der tør angribe min Ludvig?“, og hermed var Møller i Kamp med hele det store og indflydelsesrige Heibergske Parti. H. C. Andersen fortæller ogsaa, at baade OEHLENSCHLÄGER og H. C. ØRSTED havde spurgt ham om, hvad Møller havde gjort, siden alle sagde, at han var et daarligt Menneske, som alle talte ilde om. Andersen vidste det ikke; men der verserede en Historie om, at Møller havde været forlovet med en Pige, vist en Sypige, som var død paa Hospital, og Møller havde derefter solgt hendes Skelet! Endvidere fortæltes, at han var en Pigejæger. H. C. Andersen omtaler dog Møller sympatisk og fremhæver, at han aldrig, som saa mange andre, har villet laane Penge af ham.

Efter en Tur i Norge i Sommeren 1842 gjorde Møller om Efteraaret Bekendtskab med M. GOLDSCHMIDT. De havde tidligere polemiseret, men nu blev Møller en værdifuld Medarbejder ved Goldschmidts „Corsaren“, i hvilken han bl. a. fortsatte sine Angreb paa Heiberg. Politisk var Møller og Goldschmidt ikke enige, idet Møller – mærkeligt nok – var konservativ og Goldschmidt da radikal; men Møllers „overlegne, livlige, ironiske, sarkastiske Omgangstone og hans chikanøse, krakilske Breve“ interesserede og morede Goldschmidt, og efter Goldschmidts Fængselsstraf 1843 var Møller en kort Tid Redaktør af „Corsaren“, medens G. var i Paris. Møller gjorde et overlegent og betydeligt Indtryk paa G., og i sine „Livserindringer“ omtaler G. flere Gange den Paavirkning, han fik fra Møller, og fortæller, at det var ham, som gav ham Ideen til Romanen „En Jøde“, og enkelte Sider af Møllers Væsen vil man ogsaa finde hos Personen Schiøtt i Goldschmidts „Hjemløs“. Forholdet mellem Møller og G.

¹ Nicolai Bøgh i „Biogr. Leksikon“ XII, 85 f.

kølnedes dog senere noget; G. siger, at Møllers livlige Aand veg for noget mørkt, tungt og vrantent. I „Livserindringer og Resultater“ I, 298 ff. har Goldschmidt et helt Afsnit om P. L. Møller og deres Samarbejde, og selv om man ikke kan sige, at de nogensinde kom paa fortrolig Fod med hinanden uagtet deres fælles Arbejde ved „Corsaren“, følte G. en vis Beundring og Sympati for Møller, – en vis Forstaaelse af hans Bidskhed, og vi kan vel ogsaa sige af hans Lunefuldhed. Goldschmidt skildrer Møller som „lidt over Middelhøjde med et klogt, modent Udtryk og smuk, maaske kold smuk . . ., han var temmelig blond, Øjnene blaa med et noget sandseligt Præg, det ejendommelig kolde kom maaske fra de prægtige hvide Tænder, der ved det mindste Smil viste sig og bragte Tanken paa, at han kunde bide.“ Hans Dragt var „Blaa Kjole med blanke Knapper, lyse Benklæder, ret noget Dandyagtigt, og dog var han øjensynlig ikke Dandy. Han kunde ikke være en élégant – –“¹.

1843 blev Møller Redaktør af det polemisk-æstetiske Tidsskrift „Arena“, i hvis kun 6 Numre han viste sin Bidskhed mod bl. a. H. P. HOLST, og i samme Tidrum skrev han en Mængde Biografier i „Dansk Panteon“, medens han 1844-45 besørgede en illustreret Udgave af Wessels Værker og 1845-47 udgav den æstetiske Aarvog „Gæa“.

Men nu kom Møller paa Kant med SØREN KIERKEGAARD, idet han i en Feuilleton til „Gæa“ 1845, kaldet „Et Besøg i Sorø“, havde kritiseret Kierkegaards Bog „Stadier paa Livets Vej“. Kierkegaard regnede „Gæa“ og „Corsaren“ for ét, kaldte Møller en „Landstryger“, som han i „Fædrelandet“ gav Skyld for alt det Onde, „Corsaren“ bragte, thi „hvor P. L. Møller er, er „Corsaren“, ja, det endte med at Kierkegaard harmdirrende skrev, at „Corsaren“ lignede „et offentligt Fruentimmer“, og at man kunde bestille „Corsaren“ til at udskælde, ligesom man bestiller en Lirekassemand til at gøre Musik“. Kierkegaards Vrede resulterede i, at Goldschmidt opgav Udgivelsen af „Corsaren“ og rejste til Udlandet, og ogsaa Møller følte sig meget ilde berørt af Striden. 1846-47 udgav Møller St. St. Blichers Noveller i 7 Bind samt Blichers Digte 2 Bind, og derefter samlede han sine kritiske og litteraturhistoriske Artikler fra 1840-47 i 2 Bind med Titel „Kritiske Skizzer“, som Goldschmidt udtalte sig rosende om i „Nord og Syd“, skønt man i dem mærker Forfatterens aandelige

¹ Billede af Møller efter Blyantstegning findes i P. Hansens Litteraturhistorie og i Jul. Clausens „En Kvindes Kærlighed“.

Splittedhed, og endvidere udsendte han 1847 Digtsamlingen „Billeder og Sange“. Nytaarsaften 1847 forlod Møller imidlertid København og rejste til Udlandet med offentligt Stipendium, og under Krigen 1848 opholdt han sig i Tyskland, hvor han i „Nordischer Telegraph“ og andre tyske Aviser forsvarede Danmarks Sag, skrev Biografier af danske Digtere og oversatte en Del dansk Litteratur til Tysk. Han fik for denne Virksomhed 150 Rd. Kvartalet fra det danske Udenrigsministerium for at rejse om og skrive Artikler til Danmarks Fordel i tyske Blade. Først opholdt han sig i Hamburg, derefter i Berlin og sidst i Leipzig, og derefter var det hans Hensigt at rejse til Italien og Paris, men paa Grund af økonomiske Forhold maatte han opgive Italiensrejsen og tog til Paris 1851, og her blev han derefter boende. Han havde 1850 haabet at blive Oehlsenschlägers Efterfølger som Professor i Æstetik ved Københavns Universitet, men det blev han ikke, og han maatte fremtidigt ernære sig ved sin Pen, hvad der undertiden faldt svært nok.

Sagen var, at Møller 1845 havde faaet et Statsstipendium paa 600 Rd. og selv havde han opsparet eller arvet 500 Rd., hvilke Penge han havde regnet med at have til et længere Udenlandsophold, men saa havde han laant de 600 Rd. til sin Broder, Godsejeren, som han kalder ham i et Brev til Mathilde Leiner, og de 500 Rd. til en Ven, som han betegner G. M. i København. Den sidste var maaske Lærer ved Landkadetakademiet GUSTAV ADOLPH MÜLLER (1810-52), og Broderen kan ikke være nogen anden end MICHAEL MARENUS MØLLER, der 1845 købte Hovedgaarden (Gl.) Vraa i Vendsyssel¹; thi han var den eneste af Møllers Brødre, som var Landmand. Om M. M. Møller se Indledningen til denne Afhandling samt Slutningen.

I Paris beskæftigede P. L. Møller sig med at skrive Artikler i franske Blade om danske Forhold, og 1855 udgav han i Kbh. under Forfattermærket „Otto Sommer“ Digtsamlingen „Løvfald“, og 1857 vandt han atter Universitetets Guldmedaille for Besvarelsen af et Spørgsmaal om fransk Lyrik. I denne Periode var han ogsaa i politisk Forbindelse med det danske Udenrigsministerium og skrev Korrespondancer til danske Blade af forskellig politisk Farve, men hans økonomiske Forhold var elendige, og til Tider havde han ikke det nødvendige til Livets Ophold. Det kom endog saa vidt med ham, siger NIC. BØGH, at han søgte Hjælp hos Grevinde Danner.

Carit Etlar (CARL BROSBØLL) har i sine „Minder“ (1914) S. 162 ff.

¹ I „En Kvindes Kærlighed“, S. 48, siger Bibliotekar Julius Clausen, at en Broder til Møller var Gaardmand paa Bornholm, men dette er ikke rigtigt. Familien Møller fra Holmegaard i Nyker Sogn var ikke i Slægt med P. L. Møller.

fortalt om en Aften 1844, da en Del af hans Venner bl. a. M. Goldschmidt, Poul Chiewitz og P. L. Møller var samlet hos ham, og at Møller da som sædvanlig drillede Goldschmidt; men særlig har Carit Etlar S. 235 o. fl. fortalt om sit Samvær i Paris i 1850erne med Møller og Goldschmidt og flere og har her givet en, som jeg synes, velvillig og indgaaende Karakteristik af Møller, denne Litteraturens ret usympatiske, pirrelige, vittige, satiriske og urolige Stridsmand, hvis Liv henrandt i Kamp for det daglige Brød og i Mangel paa Evne til borgerlig Assimilation – en „Corsar“, en Fribytter, – en „Proletar og Luftslojejer“ kaldte han sig selv.

Først i Tresserne blev der tilbudt Møller Stilling som Redaktør af Dagbladet „Danmark“ i Kbh., og han tænkte sig da ogsaa at rejse hjem til sit Fædreland, men han var da for fastvokset i Paris, og han afslog Tilbudet.

Efterhaanden forfaldt hans Fysik, maaske tildels paa Grund af kummerlig Ernæring, og han blev næsten blind, en Skæbne, der ogsaa ramte hans Broder Michael Marenus. 1865 rejste han fra Paris til Dieppe for at søge Rekreation, men han var da saa at sige sindssyg og var ogsaa blottet for Subsistensmidler. Ved andres Hjælp skulde han saa vende tilbage til Paris, men han naaede kun til Rouen, hvor han blev indlagt paa et Hospital, og her døde han ene og forladt 6. Dec. 1865.

Paa smaa Stykker Papir havde han skrevet forskellige Ytringer, bl. a. paa Dansk: „Jeg skriver lige i Dødsøjeblikket med Bevidsthed“, og paa Fransk: „Jeg vilde dø med en Præst ved min Side. Fandt kun Idioter – sendte dem hjem med Foragt“. Maaske har Præsterne villet omvende ham til Katolicismen.

Nic. Bøgh siger om Møller, at „han var en Mand med stor Intel ligens og rig Kundskabsfylde; men hans Overmaal af giftig Ironi og skarp Satire, hans Spot og Tvivl, gjorde ham disharmonisk“, og adskillige mener, at hans Intelligens stod langt over hans Moral.

Blandt H. C. Andersens Papirer findes et utrykt Blad med et smukt Digt i Anledning af Møllers Død, hvilket Digt sluttede med: „Jeg troer, man kan skrive: Her leved en Mand, – der bedre var end sit Rygte“. Og det var jo smukt sagt¹.

— — —

1928 udgav Bibliotekar Julius Clausen i sin Serie „Fra svundne Tider“ en Bog, der med Titel „En Kvindes Kærlighed“ omhandler Venskabsforholdet mellem P. L. Møller og den mod ham trofaste

¹ Verslinien er Citat af et anonymt Mindedigt (af Holger Drachmann).

Frk. MATHILDE LEINER, som i 1840erne var Sproglærerinde i Kbh., og som var Datter af den 1841 afdøde Mægler og Translatør Joh. Jacob Leiner. Bogen indeholder foruden biografiske Oplysninger om Møller og Mathilde en lang Række af hans Digte samt hans Breve til hende gennem Aarene. Møller og hun boede i Kbh. nær ved hinanden i Store Kongensgade, og Bekendtskabet mellem dem blev gjort anden Pinsedag 1844 i Tivoli, hvorefter de i det følgende Par Aar kom en Del sammen; men saa rejste Mathilde til Udlandet i et Par Aar, og da hun kom hjem i Foraaret 1848, var Møller Nytaarsaften 1847 rejst til Tyskland og kom ikke hjem mere.

„En Kvindes Kærlighed“ gav Anledning til, at Journalisten ANDREAS BUNTZEN i „Jyllandsposten“ Nr. 9 1929 skrev en længere Artikel om nogle af Bogens Personer, og bl. a. skrev han, at Møller og Mathilde blev forlovet i Tivoli i Sommeren 1844; men dette er urigtigt; de mødtes her første Gang, og overhovedet kan man næppe sige, at de blev „forlovet“, i hvert Fald ikke i gangbar Forstand med Ægteskab for Øje; men de blev, hvad man i vore Dage kalder „Venner“, selv om de vedblev at sige „De“ til hinanden. Møller synes at have været meget betaget af hende en Tid, og hun var forelsket i ham og bevarede Kærligheden til ham lige til hans Død. Af en Bemærkning af Mathilde om, at Møller en Dag i April 1845 „traf mig alene, og vore Hjerter talte“, saavel som af indre Kriterier i enkelte af hans Breve til hende fra den Tid synes det at fremgaa, at Mathilde gav efter for hans stærke Erotik; men mere blev det jo ikke til, og da Møller og hun 1846 kom fra hinanden, fordampede hans Forelskelse vist snart, og han fik andre Sværmerier. Da han kom til Frankrig, fik han i hvert Fald en sværmerisk Forelskelse, som betog ham stærkt, i en fornem fransk Dame, som han kun én Gang havde talt med paa en Rejse, fortæller Carit Etlar i sine „Minder“. Og først paa Dødslejet synes hans Ungdomsforelskelse i den trofaste Mathilde Leiner at være livet op igen. Paa en af de smaa Papirlapper, han brugte at skrive paa, havde han paa Fransk skrevet: „Gerne man vender endnu en Gang sin Kærligheds Blad, – men er naaet til det Blad, da Døden skiller os ad“. Og Mathildes Navn skal have været det sidste, som han ytrede.

Hun havde gennem Aarene af og til ydet ham økonomisk Støtte, naar hans Forhold blev for elendige og oversat meget for ham, og hun skrev ofte til ham, langt oftere end han til hende; men hendes Breve er ikke bevaret. I Sommeren 1865 opholdt hun sig 5 Dage i Paris, og de saas daglig. Han gav hende et af ham fra Fransk oversat

Skuespil med Dedikation: „Til min bedste Læserinde, min forhen-
værende og maaske tilkommende Medarbejder, Mademoisell M. L.“.
Hun sagde, at hun gerne vilde være hans „tilkommende Medar-
bejder“, naar det kun lod sig gøre uden Anstød. – „I København
er der kun een Maade at gøre det paa – som Mand og Hustru“.
Det var Mathilde ogsaa villig til at indgaa paa, da hun saa, hvor
meget han trængte til en Hustrus Omsorg; men han var allerede da
for langt nede til at kunne træffe nogen Beslutning, og de kunde kun
græde sammen. Samme Aar døde Møller altsaa, og Mathilde arvede
efter hans Ønske hans Papirer. I Vilh. Møllers „Nyt dansk Maaned-
skrift“ fik hun senere udgivet flere af hans Manuskripter, der viser
hans Fortrolighed med fransk Aandsliv. 1867 besøgte Mathilde Leiner
hans Grav i Rouen, hvor hun havde ladet lægge en Sten med hans
Navn, Fødsels- og Dødstid samt Indskriften „Il aura trouvé la vérité¹“.

— — —

I den foran omtalte Artikel i „Jyllandsposten“ fortæller Andr.
BUNTZEN, der kom meget sammen med P. L. Møllers Broder Marenus
Laurentin, at han engang fik det Indfald at spørge Fru JOHANNE
LUISE HEIBERG om hendes Mands Modstander P. L. Møller. Fru
Heiberg, født Pätges, (1812–1890) der jo 1816–20 boede hos sin
Moder, der drev Værtshushold i Aalborg, svarede ikke direkte, men
lod Buntzen forstaa, at Møller var en saa „snavs Person“, at om
ham skulde man ikke tale, og det var sikkert den almindelige Mening
i alle dannede Kredse.

Om Møllers Broder MICHAEL MARENUS fortæller Buntzen, at han
var meget høj og stor og havde været Forpagter paa Palsgaard ved
Juelsminde, hvor han kørte med 4 Heste. „Til Forvalter havde han
Hjalmar Collin, „Gnisten“ kaldet, der endnu, da jeg ca. 1890 traf
dem hos Marenus, kaldte ham „Husbond“.

Her har Buntzens Hukommelse vist svigtet, thi alle Eftersporinger
i Arkiverne om M. M. Møllers Ophold paa Palsgaard har været for-
gæves. Da Møller var 25 Aar, var han som anført Forvalter paa Ny
Vraa, og Broderen P. L. Møllers Penge laante han antagelig, da han
1845 købte Hovedgaarden Gl. Vraa. Derefter boede han 1858–70
paa Lundergaard og Udholm og gik 1864 fallit, men forpagtede
Gaarden. Hans Forpagtning af Palsgaard skulde saa være efter 1870,
men jeg har som nævnt ikke kunnet konstatere den og tvivler om
Rigtigheden deraf.

¹ „Han finder tilsidst Sandheden“.